

(Procesno)pravno shvaćanje Vrhovnog suda o (ne)dopuštenosti redovne revizije prema posebnim propisima

Damir Jelušić, dipl. iur.*

Neposredan je povod i motiv za pisanje predmetnog članka krajnje recentna odluka¹ Vrhovnog suda Republike Hrvatske u kojoj je isti tužiteljevu redovnu reviziju podnesenu u medijskopravnoj parnici radi objave ispravka spornih (dez)informacija protiv presude drugostupanjskog suda,² čijom je presudom potvrđena prvostupanjska presuda³ kojom je tužbeni zahtjev odbijen, odbacio kao nedopuštenu zauzevši procesnopravno shvaćanje prema kojem je izjavljivanje redovne revizije dopušteno samo u slučajevima u kojima je posebnim zakonom normirano da je revizija protiv drugostupanjske odluke uvijek dopuštena. Odnosno, *argumentum a contrario*, prema našem je pravnom shvaćanju Vrhovni sud Republike Hrvatske zauzeo procesnopravno shvaćanje da je prema posebnim propisima koji u svojim odredbama imaju inkorporirano procesno pravo na izjavljivanje revizije moguće podnijeti samo izvanrednu reviziju, osim u slučaju ako je posebnim propisom *expressis verbis* regulirano da je revizija uvijek dopuštena, pri čemu se implicitno aludira na redovnu reviziju. Zato ćemo u ovom radu prvo prezentirati normativni okvir kojim je reguliran institut revizije u parničnom postupku u mjeri u kojoj to zahtijevaju potrebe ovog rada, potom pravno shvaćanje Vrhovnog suda koje se nalazi u gore navedenoj odluci, zatim deklarirati naše pravno shvaćanje o potonjem i, naposljetku, isto pravno osnažiti citiranjem ustavnopravnih shvaćanja Ustavnog suda zauzetih u jednoj ustavnosudskoj odluci.

Ključne riječi: redovna revizija, izvanredna revizija.

1. NORMATIVNI OKVIR

Revizija je, kao procesnopravni institut u parničnom postupku, regulirana odredbama Zakona o parničnom postupku⁴. Posrijedi je izvanredni pravni lijek nesus-

penzivnog, samostalnog, devolutivnog, ograničenog i dvostranog karaktera kojeg je dopušteno podnijeti samo u zakonom propisanim slučajevima, a o istoj, koja se može podnijeti u zakonskom roku od 30 dana računajući od dana dostave drugostupanjske odluke, odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske (dalje: Vrhovni sud) u svojstvu revizijskog suda⁵. Za potrebe ovog rada još ćemo navesti da Zakon regulira dvije vrste revizije, redovnu i izvanrednu, uz opasku da su posrijedi kolokvijalni nazivi⁶ kojih u Zakonu nema. Redovnu

* Damir Jelušić, odvjetnik, Rijeka.

¹ Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 3235/14-2 od 18. ožujka 2015.

² Županijski sud u Splitu, Gžmed-28/14.

³ Općinski sud u Rijeci, P-223/14.

⁴ Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11 - pročišćeni tekst, 25/13 i 89/14 - Odluka Ustavnog suda), dalje: ZPP, čl. 382. - 400.

⁵ Ibid., čl. 391.

⁶ Nikola Opačić u stručnom članku pod naslovom *Izvanredna revizija*

reviziju protiv drugostupanjske odluke stranke mogu podnijeti u tri normirana slučaja odnosno pravne situacije. Prvo, ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela presude prelazi 200.000,00 HRK. Potom, drugo, ako je presuda donesena u sporu o postojanju ugovora o radu odnosno prestanku radnog odnosa ili radi utvrđenja postojanja radnog odnosa i, konačno, treće, ako je drugostupanjska presuda donesena prema odredbama članka 373.a i 373.b Zakona⁷. Izvanrednu, pak, reviziju stranke mogu podnijeti protiv drugostupanjske presude ako odluka u sporu ovisi o rješenju nekoga materijalnopravnog ili procesnopravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni. Primjerice, ako o tom pitanju revizijski sud još uvijek nije zauzeo shvaćanje odlučujući u pojedinim predmetima na odjelnoj sjednici, a riječ je o pitanju o kojemu postoji različita praksa drugostupanjskih sudova, ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvaćanje, ali je odluka drugostupanjskog suda utemeljena na shvaćanju koje nije podudarno s tim shvaćanjem, ili ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvaćanje i presuda se drugostupanjskoga suda temelji na tom shvaćanju, ali bi, osobito uvažavajući razloge iznesene tijekom prethodnoga prvostupanjskoga i žalbenoga postupka, zbog promjene u pravnom sustavu uvjetovane novim zakonodavstvom ili međunarodnim sporazumima te odlukom Ustavnoga suda Republike Hrvatske, Europskoga suda za ljudska prava ili Europskog suda, trebalo preispitati sudsku praksu⁸. Izvanredna revizija, konačno, ima i obvezan sadržaj odnosno elemente pa stranka koja je namjerava podnijeti treba određeno naznačiti pravno pitanje zbog kojeg ju je podnijela uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose, kao i izložiti razloge zbog kojih smatra da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni⁹. Naposljetku, kao relevantne za temu koju tematizira ovaj članak iz normativnog okvira koji regulira institut revizije izlučujemo još zakonsku odredbu prema kojoj će vijeće revizijskog suda izvanrednu reviziju rješenjem odbaciti kao nedopuštenu ako u reviziji ne bude određeno naznačeno pravno pitanje zbog kojega se podnosi uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose, kao i zato što u

njoj nisu određeno izloženi razlozi zbog kojih podnositelj smatra da je to pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni¹⁰ te odredbu koja propisuje da se revizija propisana posebnim zakonom smatra izvanrednom revizijom ako tim posebnim zakonom nije drugačije propisano¹¹. U kontekstu potonje odredbe smatramo veoma važnim pravno akcentirati da je ista u zakonski tekst inkorporirana odnosno integrirana 3. lipnja 2011. kao dana stupanja na snagu odredbe čl. 41. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku¹², kao i da je njime propisano da će se primjenjivati i na sve postupke koji budu u tijeku na dan njegova stupanja na snagu, ako nije drugačije određeno¹³.

2. PROCESNOPRAVNO SHVAĆANJE VRHOVNOG SUDA O (NE)DOPUŠTENOSTI REDOVNE REVIZIJE PREMA ZAKONU O MEDIJIMA KAO POSEBNOM PROPISU

Procesnom je odredbom Zakona o medijima¹⁴ kao *lex specialisa* u odnosu na ZPP normirano da je u parnici radi objave ispravka spornih informacija revizija protiv odluke drugostupanjskog suda dopuštena. U uvodno je navedenom parničnom predmetu Vrhovni sud tužiteljevu Reviziju odbacio kao nedopuštenu uz obrazloženje čiji relevantan fragment citiramo: ... *Revizija je nedopuštena. Predmet spora je, kako proizlazi iz već izloženog, zahtjev za objavljivanje ispravka informacije na temelju odredbe čl. 51. Zakona o medijima... Odredbom čl. 54. st. 2. ZM-a propisano je da je protiv drugostupanjske presude kojom je odlučeno o žalbi protiv prvostupanjske presude u postupku radi objavljivanja ispravka informacije dopuštena revizija. ZM je posebni zakon, a prema odredbi čl. 399. st. 2. ZPP-a, revizija propisana posebnim zakonom smatra se revizijom iz čl. 382. st. 2. ovog Zakona ako tim posebnim zakonom nije drukčije propisano. Odredbom čl. 54. st. 2. ZM-a nije propisano da bi u postupku kakav je predmetni revizija uvijek bila dopuštena, dakle, u ovom parničnom postupku dopuštena je samo*

kroz prizmu promjene Ustava Republike Hrvatske iz 2010. i nužnost objavljivanja sudske prakse iz gore navedenih razloga sintagmu izvanredna revizija piše u navodnim znacovima.

⁷ ZPP, čl. 382/1. t. 1. i 3.

⁸ Ibid., čl. 382/2.

⁹ Ibid., čl. 382/3.

¹⁰ Ibid., čl. 392.b/2.

¹¹ Ibid., čl. 399/2.

¹² Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, br. 57/11), dalje: ZIDZPP/2011, čl. 54.

¹³ Ibid., čl. 53/1.

¹⁴ Zakon o medijima (Narodne novine, br. 59/04, 84/11 i 81/13), dalje: ZM, čl. 52/4.

revizija iz čl. 382. st. 2. ZPP-a. U reviziji tužitelj navodi da tužbeni zahtjev nije mogao biti odbijen prije no što se saslušala tužitelja i polemizira sa zaključcima nižestupanijskih sudova, međutim, revizija ne sadrži određeno naznačeno pravno pitanje koje bi bilo važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, a zbog kojeg bi revizija mogla biti dopuštena (čl. 382. st. 2. i 3. te odredba čl. 392.b st. 2. ZPP-a). Zbog izložene razloga, na temelju odredbe čl. 392.b st. 2. odlučeno je kao u izreci¹⁵... U kontekstu citiranoga pravnog shvaćanja, prvo, smatramo potrebnim apostrofirati da smo u bazi judikature Vrhovnog suda¹⁶ pronašli pregršt odluka istog o revizijama podnesenima na temelju gore navedene odredbe ZM-a u parnicama radi objave ispravka iniciranim prije stupanja na snagu ZIDZPP/2011 ili parnicama koje su na dan njegova stupanja na snagu bile *sub judice*. Primjerice: 1. ... Revizija nije osnovana. U ovoj pravnoj stvari tužitelj je očigledno podnio reviziju u smislu čl. 382. st. 1. ZPP-a, kao i reviziju iz čl. 382. st. 2. toč. 2. ZPP-a. Međutim, prema pravnom stajalištu ovog Suda, u ovoj pravnoj stvari dopuštena je revizija prema odredbi čl. 382. st. 1. ZPP-a jer je odredbom čl. 52. st. 4. Zakona o medijima (Narodne novine, br. 59/04) propisano da je protiv presude županijskog suda dopuštena revizija. Stoga je na temelju odredbe čl. 392.a st. 1. ZPP-a revizijski sud ispitao pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i u granicama razloga određeno navedenih u reviziji¹⁷... 2. ... Revizija nije osnovana. Predmet spora je zahtjev tužitelja da tuženik kao glavni urednik lista S. D. objavi ispravak informacije koja je objavljena u S. D. Prema izričitoj odredbi čl. 52. st. 4. Zakona o medijima (Narodne novine, br. 59/04, dalje: ZM), revizija je dopuštena protiv presude suda u sporovima o objavi ispravka informacije. Dakle, u ovom je predmetu dopuštena redovna revizija iz čl. 382. st. 1. ZPP-a pa neosnovano tužitelj predlaže da se o istoj odluči i u smislu čl. 382. st. 2. ZPP-a. Naime, prema odredbi čl. 382. st. 2. ZPP-a, stranke mogu podnijeti reviziju ako su ispunjene određene pretpostavke, u slučajevima u kojima je ne mogu podnijeti prema odredbi čl. 382. st. 1. ZPP-a, a u ovom slučaju je dopuštena revizija iz čl. 382. st. 1. ZPP-a¹⁸... Drugo, akcentiramo da je navedena odredba ZM-a koja dopušta reviziju kogentnopravne, prisilne odnosno imperativne naravi što, *nota bene*, u drugocitiranoj odluci navodi i Vrhovni sud koristeći sintagmu o izričitoj odredbi. Treće, skrećemo pažnju i na činjenicu da je ZM na snagu

stupio 18. svibnja 2004.¹⁹, a po tada vrijedećem normativnom rješenju u ZPP-u izvanrednu je reviziju bilo dopušteno podnijeti samo ako je drugostupanijski sud u dispozitivu drugostupanijske odluke odredio da je protiv nje dopušteno podnijeti reviziju, dok je izvanredna revizija u formi sličnoj sadašnjoj u Zakon inkorporirana stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku²⁰ 1. listopada 2008.²¹ Četvrto, prema našem pravnom shvaćanju, odredba čl. 52/4. ZM-a i odredba čl. 399/2. ZPP-a su procesno-pravne odredbe. Peto, deklariramo naše pravno neslaganje s citiranim procesnopravnim shvaćanjem revizijskog Suda iz nekoliko razloga. Prvo, pri inkorporiranju navedene odredbe u ZM *mens legislatoris* je, prema našem mišljenju, zasigurno bilo normirati pravo na podnošenje redovne revizije jer, kako smo već pravno argumentirali, izvanredna revizija u sadašnjoj formi nije egzistirala. Drugo, smatramo da je stav Vrhovnog suda prema kojem u posebnom propisu mora biti normirano da je revizija **uvijek** dopuštena arbitraran i voluntaristički jer za to ne vidimo pravno uporište. Naime, ako u posebnom propisu stoji da je revizija protiv drugostupanijske odluke dopuštena, onda to sadržajno i logički znači da su dopuštene obje vrste iste, dakle i redovna te to pravo nije i ne može biti vezano uz (in)egzistentnost vremenskog priloga **uvijek** u zakonskom tekstu na kojem inzistira Vrhovni sud. Treće, pravno shvaćanje Vrhovnog suda o apostrofiranom procesnopravnom pitanju, da se poslužimo sintagmom koju često rabi Ustavni sud, smatramo pretjerano formalističkim. Primjerice: ... Ustavna je obveza Ustavnog suda zaštita ustavnih prava podnositelja ustavnih tužbi u slučajevima kad su ta prava povrijeđena presudom suda ili drugim pojedinačnim aktom nadležnog tijela državne ili javne vlasti. Ustaljeno je stajalište Ustavnog suda da je zadaća u prvom redu nadležnih tijela državne i javne vlasti da tumače i primjenjuju pravo. Uloga Ustavnog suda ograničena je na ispitivanje jesu li učinci takvog tumačenja odnosno primjene prava suglasni s Ustavom i jesu li u konkretnom slučaju doveli do povrede ustavnih prava podnositelja ustavne tužbe. U postupcima pokrenutim ustavnom tužbom, Ustavni sud se u pravilu ne upušta u ispitivanje činjenica, jer njegova zadaća nije bavljenje pogreškama o činjenicama ili o pravu, osim ako i u mjeri u kojoj te pogreške mogu povrijediti ustavna prava. S obzirom na navode iz ustavne tužbe, ocjena podnositeljičinih

¹⁵ Vrhovni sud Republike Hrvatske, *ibid.*, str. 2.

¹⁶ www.vsrh.hr.

¹⁷ Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 969/12-2.

¹⁸ Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 308/11-2.

¹⁹ ZM, čl. 70.

²⁰ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, br. 84/08), dalje: ZIDZPP/2008, čl. 29.

²¹ *Ibid.*, čl. 53.

navoda ovisi od odgovora na pitanje jesu li učinci rješenja Vrhovnog suda doveli do povrede prava podnositeljice na pravično suđenje, zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava... Dakle, sam Vrhovni sud je citiranim rješenjem protumačio cilj i svrhu članka 22. stavka 2. ZM-a. Iz citiranog stajališta Vrhovnog suda proizlazi da je činjenica da je netko zatražio ispravak informacije (premda imperfektan) dostatna osnova za ostvarenje tog prava, odnosno da bi zauzimanje suprotnog stajališta predstavljalo **pretjerani formalizam** koji stranci/oštećeniku uskraćuje pravo na naknadu štete. Uz navedeno, a u svjetlu specifičnih okolnosti konkretnog slučaja (malodobnost podnositeljice u vrijeme snimanja spornog filma i fotografija, objava informacije tri godine nakon nastanka spornog filma), Ustavni sud ocjenjuje **pretjerano formalističkim** stajalište Vrhovnog suda i nižestupanijskih sudova prema kojem se, budući da uz podnesak podnesen zahtjevu za ispravak informacije podnositeljica nije dostavila punomoć za zastupanje, ima smatrati da zahtjev nije ni podnesen u smislu članka 22. stavka 2. i članka 40. stavka 3. ZM-a. Ustavnom sudu ne preostaje drugo nego utvrditi da je u konkretnom slučaju riječ o **isuviše formalističkom tumačenju** mjerodavnih normi ZM-a, koje odstupa od stajališta koje je Vrhovni sud izrazio u svojem ranijem rješenju. Stoga, Ustavni sud utvrđuje da je osporenim rješenjima podnositeljici povrijeđeno ustavno pravo na pravično suđenje, zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava²²... Konačno, četvrto, ali nipošto (naj)manje važno, smatramo da je odredba čl. 54/2. ZM-a u odnosu na odredbu čl. 399/2 ZPP-a. odredba *lex specialisa* pa u konkurenciji tih dvaju procesnih odredaba pravni primat sukladno načelu *lex specialis derogat legi generali* treba imati prva koja u parnicama radi objave ispravka dopušta podnošenje redovne revizije protiv odluke drugostupanijskog suda.

3. ODLUKA USTAVNOG SUDA BROJ U-III-1052/2007

Naše ćemo deklarirati procesnopravno shvaćanje dodatno osnažiti i argumentirati citiranjem relevantnih fragmenata obrazloženja gore navedene odluke Ustavnog suda donesene u veoma sličnoj procesnopravnoj situaciji. Njome je isti, naime, ukinuo odluku²³ Vrhovnog suda o odbačaju Revizije i predmet mu vratio na ponovno odlučivanje iz razloga koje ćemo nastavno

elaborirati. Posrijedi je, naime, bila parnica radi deklaracije prava vlasništva u kojoj je drugostupanijski sud Presudom²⁴ potvrdio Presudu²⁵ prvostupanijskog suda kojom je tužiteljica stekla pravo vlasništva na nekretni, pri čemu je drugostupanijski sud u dispozitivu odluke odredio dopuštenost podnošenja revizije protiv iste uz obrazloženje prema kojem ... *prema ovako koncipiranom tužbenom zahtjevu te činjeničnom stanju koje je bilo predmet utvrđivanja i zahtjevu tuženika da se dopusti revizija, a u svrhu usaglašavanja sudske prakse, jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti stranaka, po ocjeni ovog Suda, pravno opravdanim se ukazuje zaključak o dopuštanju revizije (čl. 382. st. 3. ZPP-a)...* Vrhovni sud je odbačaj obrazložio pravnim shvaćanjem bitan fragment kojeg nastavno citiramo: ... *Prema odredbi čl. 382. st. 2. ZPP-a, u slučajevima u kojima je ne mogu podnijeti prema odredbi st. 1. ovog članka stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanijske presude ako je drugostupanijski sud u izreci te presude odredio da je protiv nje revizija dopuštena. Drugostupanijski sud može tako odlučiti ako ocijeni da odluka o sporu ovisi o rješenju nekog materijalnopravnog ili postupovnopravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana. U obrazloženju presude drugostupanijski će sud naznačiti zbog kojeg je pravnog pitanja dopustio reviziju i izložiti razloge iz kojih je smatrao da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana. S obzirom na naprijed citirano obrazloženje drugostupanijske presude, nije jasno zbog kojeg je to važno pravnog pitanja drugostupanijski sud dopustio reviziju. U takvoj situaciji opravdano je zaključiti da, iako izreka drugostupanijske presude sadrži odredbu da je revizija dopuštena, ostvarene su pretpostavke za odbacivanje revizije na temelju odredbe čl. 392. st. 2. ZPP-a...* Obrazlažući prihvaćanje ustavne tužbe i ukidanje Rješenja Vrhovnog suda kojim je Revizija odbačena, Ustavni sud je deklarirao ustavnopravno shvaćanje koja citiramo: ... *Ustavni sud ocjenjuje da se pravno stajalište zauzeto u osporenom rješenju Vrhovnog suda, prosuđujući ga s aspekta zaštite ustavnog prava podnositelja na pravično suđenje i prava na jednakost pred zakonom, ne temelji na ustavnopravno prihvatljivom tumačenju mjerodavnoga postupovnog prava. Naime, u ovom je sporu revizija podnesena pozivom na članak 382. stavak 2. ZPP-a (izvanredna revizija), budući da je drugostupanijski sud u izreci svoje presude odredio da je protiv nje revizija dopuštena. Zbog toga što drugostupanijski sud u obrazloženju osporene presude nije naveo pravno pitanje*

²² Ustavni sud Republike Hrvatske, broj U-III-4057/2013.

²³ Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 506/05-2.

²⁴ Županijski sud u Vukovaru, Gž-183/05.

²⁵ Općinski sud u Županji, P-596/04.

na temelju kojeg je dopustio reviziju, stranka, u ovom slučaju podnositelj ustavne tužbe, ne bi smio snositi posljedice tako što će njegova revizija biti odbačena kao nedopuštena. Ustavni sud napominje da je člankom 116. stavkom 1. Ustava propisano da Vrhovni sud, kao najviši sud, osigurava jedinstvenu primjenu zakona i ravnopravnost građana. Isto stajalište zauzeto je u odluci Ustavnog suda broj: U-III-2838/2006 od 5. lipnja 2007. (Narodne novine, br. 72/07 i www.usud.hr). **Ustavni sud, u konkretnom slučaju, naglašava da je Vrhovni sud na naprijed opisani način povrijedio podnositeljevo pravo na pristup učinkovitom pravnom lijeku.** Ne samo što je to pravo, uz ostala, sadržano u članku 29. stavku 1. Ustava koji svakome jamči pravo na to da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, nego je ono sadržano i u članku 6. stavku 1. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 18/97, 6/99, 8/99, 14/02, 1/06 - u daljnjem tekstu: Konvencija). Stalna praksa Europskog suda za ljudska prava tumači ga tako da primjenjivana ograničenja ne smiju spriječiti niti umanjiti pristup pravnom lijeku koji pripada podnositelju na takav način ili do takve mjere da bi sama suština toga prava bila umanjena ili oslabljena (presuda od 19.VI.2001. u predmetu Kreuz protiv Poljske, § 54; presuda od 23.XI.1993. u predmetu Poitrimol protiv Francuske, § 35-38; presuda od 14.XII.1999. u predmetu Khalfaoi protiv Francuske, § 42-54; presuda od 15. II.2000. u predmetu Garcia Manibardo protiv Španjolske, § 44-45; presuda od 6.XII.2001. u predmetu Yaqtzilar i dr. protiv Grčke, § 23). Zakonodavac doduše, opravdano može postupovnim odredbama ograničiti pravo na pravni lijek u interesu učinkovitog pravosuđa, ali propust važljane primjene takvih odredaba značit će uvijek povredu prava na pristup pravnom lijeku kada predstavlja proizvoljno tumačenje mjerodavnog (postupovnog) prava (presuda od 12.VII.2001. u predmetu Prince Hans-Adam of Lichtenstein protiv Njemačke, § 69) ili kada podnositelju pravnog lijeka nameće nerazmjerno ograničenje njegova prava (presuda od 21.IX.2004. u predmetu Zwiazek Nauczycielstwa Polskiego protiv Poljske, § 38; presuda od 31.VII.2001. u predmetu Mortier protiv Francuske, § 36-39). O potonjemu je riječ upravo u slučaju kada sud odredbe o dopuštenosti pravnog lijeka primjenjuje "na previše formalistički način" (presuda od 28.X.2003. u predmetu Stone Court Shipping Co. protiv Španjolske, § 36-43; presuda od 20.IV.2004. u predmetu Bulena protiv Češke, § 35; presuda od 25.V.2004. u predmetu Kadlec i dr. protiv Češ-

ke, § 26-30; presuda od 27.V.2004. u predmetu Boulououras protiv Grčke, § 26-27). **Pozivom na utvrđenja iz prethodnih točaka obrazloženja ove odluke, Ustavni sud smatra da je osporeno rješenje Vrhovnog suda doneseno pogrešnom primjenom članka 392. stavka 2. ZPP-a (u svezi s člankom 382. stavak 2. istog Zakona). Odbacujući reviziju podnositelja kao nedopuštenu, Vrhovni sud je, suprotno podnositeljevim legitimnim očekivanjima, podnositelju uskratio pravnu zaštitu.** U konkretnom slučaju iz pribavljenog spisa predmeta razvidno je da podnositelju nije bilo omogućeno poduzimati sve zakonom dopuštene postupovne radnje, konkretno, nije mu bilo omogućeno učinkovito koristiti zakonom propisani izvanredni pravni lijek (reviziju). Nadalje, ocjenjujući reviziju nedopuštenom, nakon što je Županijski sud dopustio izvanrednu reviziju, **podnositelju je onemogućeno i podnošenje ustavne tužbe protiv drugostupanjske presude, jer je, opravdano, imao razloga očekivati da će Vrhovni sud meritorno odlučivati o njegovoj reviziji, te je, stoga, podnošenje ustavne tužbe, u tom trenutku, bilo preuranjeno.** Prema stajalištu Ustavnog suda, sudski se postupci, naime, moraju provesti sukladno ustavnom načelu vladavine prava kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske. Njihovo se provođenje, naime, ne smije izjednačiti samo sa zahtjevom za zakonitošću postupanja tijela državne vlasti već mora uključiti i zahtjev da zakonske posljedice moraju biti primjerene legitimnim očekivanjima stranaka u svakom konkretnom slučaju (odluka i rješenje Ustavnog suda broj: U-I-659/1994 od 15. ožujka 2000.). **Kada je u konkretnom slučaju podnositelj mogao legitimno očekivati da će odlučivanje u njegovu sporu završiti pred revizijskim sudom, onda je opisanim povredom načela vladavine prava povrijeđeno ustavno načelo pravičnog postupka iz članka 29. Ustava, u svezi s pravom zajamčenim člankom 14. stavkom 2. Ustava. Primjena ovih ustavnih načela očito natkriljuje formalističku interpretaciju zakonskih odredaba o dopuštenosti revizije...** Navedena smo ustavnopravna shvaćanja Ustavnog suda citirali jer se, prema našem pravnom shvaćanju, *mutatis mutandis*, mogu aplicirati i *in concreto*. Smatramo, naime, prvo, da je predmetnim Rješenjem Vrhovni sud tužitelju povrijedio pravo na pristup učinkovitom pravnom lijeku. Drugo, tužitelj je zbog predmetne odluke ostao uskraćen za pravo na podnošenje ustavne tužbe protiv drugostupanjske Presude jer je očekivao da će o podnesenoj Reviziji meritorno odlučivati revizijski Sud. Od-

nosno, da je i podnio ustavnu tužbu, ista bi *a limine* bjelodano i neupitno bila odbačena kao preuranjena zbog neiscrpljenja dopuštenog redovnog pravnog puta. Treće, tužitelj je iz izričaja odredbe čl. 52/4. ZM-a legitimno i legalno mogao zaključiti da ista normira dopuštenost podnošenja redovne revizije protiv drugostupanjske odluke. Četvrto, i u predmetnom slučaju pretjerano formalističku procesnoppravnu interpretaciju odredbe čl. 399/2. ZPP-a od strane Vrhovnog suda **natkriljuju**, lijepo li i sadržajno adekvatno pogođene hrvatske riječi, tužiteljeva ustavna i konvencijska prava na jednakost pred zakonom i pravično suđenje zajamčena mu Ustavom Republike Hrvatske²⁶ i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda²⁷.

4. ZAKLJUČAK

Naprijed citirano zauzeto procesnoppravno shvaćanje Vrhovnog suda, prema našem pravnom shvaćanju, faktički i pravno eliminira i anulira pravo parničnih stranaka na podnošenje redovne revizije prema posebnim propisima. Primjerice, aplikacijom navedenoga pravnog shvaćanja svaka će redovna revizija podnesena na temelju zakonske odredbe kojom je propisano da je protiv drugostupanjske presude o utvrđivanju ili osporavanju majčinstva ili očinstva revizija dopuštena,²⁸ od strane Vrhovnog suda također biti odbačena

kao nedopuštena. Stoga, opetovano deklariramo naše pravno neslaganje s citiranim procesnoppravnim shvaćanjem revizijskog Suda jer, prvo, pri inkorporiranju navedene odredbe u ZM zakonodavčeva je intencija, prema našem mišljenju, zasigurno bilo normirati pravo na podnošenje redovne revizije jer u vrijeme stupanja na snagu istog, izvanredna revizija u sadašnjoj formi nije egzistirala. Drugo, smatramo da je stav Vrhovnog suda prema kojem u posebnom propisu mora biti normirano da je revizija **uvijek** dopuštena arbitraran i voluntaristički jer za isti ne nalazimo pravno uporište. Naime, ako u posebnom propisu stoji da je revizija protiv drugostupanjske odluke dopuštena, onda to sadržajno i logički znači da su dopuštene obje vrste iste, dakle i redovna, te to pravo nije i ne može biti vezano uz (in)egzistentnost vremenskog priloga **uvijek** u zakonskom tekstu na kojem inzistira Vrhovni sud. Treće, pravno shvaćanje Vrhovnog suda o apstrofiranom procesnoppravnom pitanju, da se poslužimo sintagmom koju često rabi Ustavni sud, smatramo pretjerano formalističkim. Četvrto, smatramo da je odredba čl. 54/2. ZM-a u odnosu na odredbu čl. 399/2. ZPP-a, odredba *lex specialis*, pa u konkurenciji tih dvaju procesnih odredaba pravni primat treba imati prva koja dopušta podnošenje redovne revizije protiv odluke drugostupanjskog suda. Peto i zaključno, u svjetlu citirane odluke Ustavnog suda, suglasni smo s ustavnoppravnim shvaćanjem istog prema kojem pretjerano formalističke procesnoppravne interpretacije Vrhovnog suda, u predmetnom slučaju odredbe čl. 399/2. ZPP-a, **natkriljuju** ustavna i konvencijska prava parničnih stranaka na jednakost pred zakonom i pravično suđenje zajamčena Ustavom i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

²⁶ Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14).

²⁷ Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 18/97, 6/99-pročišćeni tekst, 8/99-ispravak, 14/02, 9/05, 1/06 i 2/10).

²⁸ Obiteljski zakon (Narodne novine, br. 116/03, 117/4, 136/04, 107/07, 61/11 i 25/13), čl. 293.

SUMMARY

(PROCEDURAL) LEGAL OPINION OF THE SUPREME COURT ON (IN) ADMISSIBILITY OF REGULAR REVISION UNDER SPECIAL REGULATIONS

The immediate cause and motive for writing this paper is the decision of the Supreme Court of the Republic of Croatia in which the Court rejected the prosecutor's regular revision registered in media lawsuit in respect of publishing the disputed correction of (dis) information against the judgment of the appellate court who confirmed the verdict of the first instance by which the claim was rejected by the procedural standpoint that regular revision is legal remedy allowed only in cases where the revision against the appellate decision is always allowed. Argumentum a contrario, the author interprets that the Supreme Court took the view that according to special regulations that have provisions allowing the revision only non-contentious revision is possible, unless a special provision expressis verbis regulates that the revision is always allowed, alluding implicitly to regular revision. The author presents a normative framework that regulates the institute of revision in civil proceedings focusing on the legal opinion of the Supreme Court's finding in the respective decision with his standpoint supported by quoting the Constitutional Court Decision in respect of this matter.

Keywords: regular revision, non-contentious revision.